

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külö-monostortocza s. 81. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg behűldése mellett a szerkesztőséghez oimzsendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY“ 1868. évi folyamára.

A „K. Közlöny“ előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy óra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos széküldésről gondoskodva van.

Pártjaink.

II.

Pest, január 5-én 1868.

A balközép higgadtobb része végig azon manevrözést követte, a mit előbbi cikkemben jellemeztem. Bár a Deák-párt szónokai által gyakran felszólítottott egy s más kérdésben, hogy álljon elé jobb, biztosabb, s kivihetőbb eszmével, mint a mi szönyegen van, a Deák-párt örvendeni fog, ha valami jobb eszme mellett a balközéppel egyetérthet; de a balközép kivihetőbb, jobb eszmével előállani nem tudott, hanem de lana caprina, megdisputált a szönyegre került utolsó tétel felett is, azon egyszerű okból, mert ellenzék akart maradni, azon reményben, hogy most kis okokért rombolja a Deák-párt népszerűségét, míg ez apró okok halmazzék tünvén fel, a pártok a kormányon cserélkezhetnek.

Csodálatos, miképp éppen Csernátóy mondá ki a „Hon“-ban, hogy pártjuknak célja a kormányon a másik pártot mielőbb kicserélni, s éppen ő is egyik factora volt azon szakadásnak, a mely bekövetkezett, s oly álláspontot foglalt el, oly párt mellett, mely fölvetett új programjánál fogva a létező alkotmány alapján a kormányra nincs qualificalva.

Jókai s társai a delegatióban a haza veszélyét látják, s minthogy ők úgy látják, arra hatnak, hogy e delegatio lehetetlennek, veszélyesnek bizonyuljon be, következésképpen abban részt sem vesznek, sőt ellene mindent el fognak követni.

Világos tehát, hogy reájok nem alkalmazható azon nyilatkozata Ghiczynek, a mit előbb említettem, miképp céljaik azonosok Deák céljaival.

Ghiczy, Tisza s pártfeleik, a delegatio eszméjébe szintén nem biznak, de minthogy más kivihető eszme most nem volt, nem bánták, hogy a Deák-párt elfogadta mint kénytelenséget, magok pedig elfogadták most mint törvényt, s programjokat nem állíták a delegatio eszméjével ellentétbe, ők ennél fogva képesek a delegatio alapján szükség esetében miniszteriumot alkotni, sőt erre annyira készek is, miképp kimondák, hogy ha többségbe lesznek, a delegatióra nem fognak másokat beválasztani, mint saját pártfeleiket.

Ők a delegatiónak nincsenek ellene mint intézménynek, ha az alkalmasnak s nemzeti szabadságunkra nézve hátrányosnak nem fog mutatkozni, amde a Deák-párt is ellene lesz ez intézménynek, ha szabadságunkat, függetlenségünket fogná fenyegetni. Így tehát a végcélban nincs eltérés a két párt közt, s az alkotmány joggyakorlatának módozatában is ma már, miután arról possitiv törvény létezik, egyetértenek.

Világos tény tehát, hogy a balközép nem egyéb, mint egyik pártáryalata azon főpártnak, melynek zászlóját a jobbközép követi, s így a két pártáryalat cserélkezhetik is a kormányon, jöhet is ugyanott koalitióban; s ha valaha egy erős szélsőjobb, s egy erős szélsőbal nőné ki magát, a mostani balközép és jobbközép formálná a centrumot.

Ghiczyék már pártprogramjukban kimondák azon irányt, melyet utóbbi elhatározásuknál követtek, kimondták, hogy a delegatio törvény, melyet mint törvényt tisztelnek, s melyet, ha czélszerűnek nem fogna mutatkozni, rendes törvény által meg-

változtatni törekcsenek. E program semmi esetre sem specialis párt-programm, mert minden pártnak, minden becsületes hazafinak kötelessége eltörölni törekcseni oly törvényt, melyet a gyakorlat czéltalannak bizonyít be.

Nem mondottak tehát ezzel ők semmi újat, nem semmi specimot, a mi csak őket illethetné, avagy csak az ő kötelességük volna, hanem mondottak oly általános eszmét, a mely minden józan és alkotmányos honpolgár természetes kötelessége.

A vitakozások alatt magok azok, kik most is hívek maradtak e programhoz, szintén nem igen mentek túl azon, s nem kivált Ghiczy, Bónis, Tisza, Simonyi, Podmaniczky s többen. Ezek soha sem insinualták a másik pártot az alkotmányeljárás vádjával, míg a baloldal szélsőbb tagjai igen gyakran úgy a házban, mint a sajtó terén élesebben nyilatkoztak.

A pártban lappangó dualismus most kitört, Jókai s társai kiszakadtak eddigi pártjukból, vezéreiknek felmondák az engedelmességet; a delegatiót, mint törvényt, kénytelenek ugyan elismerni, de ők bizonyosan tudják, hogy az a hazára nézve veszedelmes, tudják, hogy az nem practicus intézmény, erre nekik próba sem kell, ha pedig csakugyan próbálni akarnak vele, ám próbáljon a Deák-párt, a ki főzte találja is ki.

Ezt mondják ők, s magában ez is helyes, ha valaki teljesen meg van arról győződve, hogy valamely intézmény rossz és veszedelmes, jól teszi, ha abba be nem avatkozik, ha azt megpróbálni sem akarja, sőt arra törekcszik, hogy az rendes úton megsemmisíthessék.

Hanem azt szeretném, ha most a „Hon“ nyilatkozói megmagyaráznák, hogy miben különböznek tehát ők a baloldaltól, s hogyan mondja ki, hogy ők nem ismernek vezértelvényeket, nem ismerik ilyeneknek magokra nézve sem Deákot, sem Kossuthot. Amde ők azon útra állottak, a hol a zászlóvivő Kossuth maga, s így a szélsőbaltól ők magokat tényleg el nem különíthetik.

Programjuk ma teljesen egy.

A szélsőbal is elismeri a delegatiót, mint reá nézve praedjudiciosus törvényt, ő is tökéletesen meg van győződve, hogy ezáltal az ország függetlensége feladatott, neki is törekcsése az, hogy a delegatio ellen a közvéleményben s mindenütt akadályt gördítsen s arra hasson, hogy ez intézmény életrevalónak ne bizonyulhasson be, és mégis ezen kiszakadt párttörödek nem akarja elismerni a Madarász, Böszörményi s illetőleg Kossuth vezérletét, holott tetleg elszakadása által, a szélső-balhoz szakadt.

A mi már a szélső-balt illeti, ennél nem láttam beváltva azon czélt, melyet, a mint előbbi cikkemben említettem, a szélső-bal egyik tekintélye egykor nekem kimondott.

E párt szélső küzdelmével, főként azon momentumon túl, hogy egy hatalmas vezért kapott élére, mely név egyedül lehetett képes hazánkban Deák névvel versenyezni, e párt egy ellenséges küzdelem élére dobta magát, mely küzdelem, ha a parlament ildomossági korlátai közt mérsékelve volt, de annál ferdébb és ildomtalanabb irányt vett a journalistika terén, a midőn minden békületlen, elefedett nagyság ehez csatlakozott, s erdélyi embernek, a ki az itteni torzlapok közül inkább csak a nemesb humoru „Ústökös“-t olvassa, alig lehet fogalma azon farragatlan és vakmerő rágalmakról, melyekkel egy-egy ismeretlen s korlátozott látókörű egyéniség az utzaszögletű szapulószekek szótárából s adomából merített gúnyt, rágalmat s gyanusitást szórja a nemzet souverainitása, a parlament többsége, s az ország kormánya ellen. Valóban a magyar ember elborzad e sajtózsídók tisztelenségén, oly rétegek ellenében, a hol a népfőlségnek központja létezik, s mely iránt a magyar sziv az önbüszkeség, a nemzeti érzelm ösztönéből is a kegyelet bizonyos mértékét soha meg nem tagadhatja.

Hála égnek, a józan magyar koponyára ezen idegen mocskok kevés hatással vannak, s ennek még főoka az, hogy a többség élén egy ember áll, ki magyar egyszerűségében s igénytelenségében rendkívül nagy; egy em-

ber, kit Európa csodál, kinek ismerettségébe juthatni a francia, angol, portugall s több nagy követ szerencsésének tartá, ki 30 év óta vezére a magyar szabadelvűségnek, s ki most, midőn ő teremte újra nemcsak királyságunkat, de a királyi ház egész birodalmát, ki a király után a hatalom minden polczáról rendelkezhetné a maga részére, kinek mellé a király s Európa uralkodói érdemjelekkel behintenek — visszaütés minden hatalmat s kitüntetés, megmarad egyszerű magyar nemes emberi állásában, s legnagyobb neki azon hatalom, melyet a nemzet közvéleménye kölcsönöz neki, s még ennél is nagyobb lelkeben a meggyőződés, mit egyedül követett szemben rágalmazóival, s követne bizonyosan akkor is, ha az őt meg nem értők talán egy egész nemzetet képeznének.

A szélső-bal minden lehető fegyvert felhasznál, a mi elvégre a rend felforgatására vezethetné, nemcsak a hazaárulásig gyanusítja a higgadtobb pártokat, nemcsak durva rágalmakkal gyulasztja a közvéleményt, de ellenszegülést propagál a megyéken, megrontani kívánja a népnél a nemzeti kormány tekintélyét, s ezáltal bizonyára czélján kívül aláadni törekcszik a rendet, fölzavarni a polgári szabadságot, a féktelen szabadság által, megőlni a nemzetben a tekintélyleg tisztelést, hogy csak egy tekintély lebegjen a nép lelke előtt, egy férfi tekintélye, ki távol él a hazától, azért mitem tehet, csak azt eszközölheti, hogy a békülés helyett a békületlenség, s a nyugalom helyett a zavarok vegyének erőt a hazán.

Ilyenek a szélső-bal, nem ellenzék, hanem ellenséges küzdelemnek lehető eredményei. És pedig e pártot nem tartom forradalmi pártnak, e párt nagyobbára heves véretil és szenvedélytől ragadtatva, nem látja az örvényt, hova őt netalán követő nemzetét juttatná. Hiszen e párt hazafiságáról, hogy ha látná ez örvényt, visszaborzadna, s különösen leálarcozná azon durva doemonokat, kik az ő firmája alatt vastag gúnyjaikkal, undok rágalmakkal izgatni akarják a nemzetet, csak hogy kalendáriumaikra s gúnylapjaikra előfizetőket gyűjtsenek.

Ismerek e pártból egy-két embert. Nincsenek ők sem muszkától, sem porosztól inspirálva. Egyiknek heves vére, epebetegsége, másiknak tudásvágya, harmadiknak rajongása, a negyediknek a német elleni vérszerinti magyar gyűlölete adják a sugallatot oly politikára, mely, ha sikerülne, a haza nyugalomát zavarná fel.

Miután pártáryalataink jelen alakulását eképp megvizsgáltuk, habár a szakadás az eddigi balközép közt véglegesnek ma sem mondható, s jöhet idő, hogy a balközép kiszakadt része, ennek pártfegyelmé alá visszahajol; — mindamellet, bármennyire elutasítják maguktól az elszakadtak, hogy ők ma már a szélső-balhoz tartoznának, tetleg oda tartoznak, mert a szélső-bal éppen csak az választja el a balközéptől, mert ő a delegatio eszméjét a principio veszélyesnek, s oly jogfeladásnak nevezi, a melyben ő részt nem vesz, habár, mint törvényt elismerni kénytelen. Ellenben a balközép elfoglalja a bírható tért, s nem tör okvetlen a delegatio megsemmisítésére, ha az életrevalónak bizonyuland be, sőt számít arra, hogy az ő többségre jutásával is ezen intézmény fennmaradhat, annyira számít, miképp hírlapok útján is kimondá, hogy ha ő jut többségbe, a delegatióra csak saját párttagjait fogja beválasztani.

Igaz, hogy a most elszakadtak és a szélső-bal közt még van egy kis különbség az egészen egy alapnézet alkalmazása módjában, a szélsőbal ugyanis annyira irtózik a delegatio sántánjától, hogy a delegátusok megválasztásában sem vett részt, ellenben a most elszakadt rész kész volt választani, csakhogy e sántán kezébe csak a jobboldaliakat kívánta oda juttatni.

Ez már igen kicsiny különbség a két áryalatt közt, az alapnézet, a delegatio elleni halálos iszony, közös mind a két áryalattal, annyira, hogy nem lehet a kiszakadt részt, mely már a balközéphez nem tartozik, már mint a szélső-balhoz tartozónak tekintem, miután azzal egy állásponton áll, s csak is a vitakozás modorában különbözik attól a mennyiben a „Hon“ írói ma is nemesebb,

kevésbé sértegető s izgalmas hangot tartanak, mint a szélső-bal lapok írói — s valószínűleg amazok, ha mostani elszakadásukban maradnak, hivatva lesznek a szélső-bal nézeteit s eszméit nemesb alakban öltöztetve hozni a világ elé; hivatva lesznek valószínűleg oly szélső-balt létesíteni, mely a parlamentáris modort átvigye az irodalomba, s elutasítsa magától azon hangot, melyet kivált némely legszélsőbb apró lap követ, melyeknek alantjáró hangját egyetlen egy valódi parlamentáris párt sem mondhatja magáénak, sőt kötelessége volna a legszélsőbb pártok hírlapi közlegeinek saját pártjok imputatiojért az ily módor ellen sikra kelni.

Dózsa D.

Legfelsőbb királyi leirat

a horvát-tót tartományi gyűléshez.

Mi Első Ferencz József stb.

Midőn Mi önöknek, kedvelt híveink, királyi üdvözlétünk küldjük, szükségesnek véljük, hogy önöket, kedvelt híveink, mindenekelőtt azon királyi leirat tartalmára utasítsuk, melyet october 20-kán nyéki b. Rauch Levinhez, a báni méltóság királyi helyartójához, azon meghagyással intéztünk, hogy a háromgy királyság tartománygyűlésének azonnal egybegyűlése után, eléje terjesztessék.

Ezen királyi leiratból kedvelt híveink meg fogják tudni azon terjedelmet, melyben Mi a horvát-tót tartománygyűlés által tervezett, a tartománygyűlés koordinálására és a választási rendre vonatkozó szabályzatot mostanra, s mindaddig, a mig törvényes, alkotmány szerinti egyezmény útján más valami meg nem állapítottik, ideiglenes törvényerővel jóváhagyandónak találtuk, valamint meg fogják tudni egyuttal ama nagy fontosságú kérdéseket és ügyeket is, melyeknek lehető gyors és lehetőleg kielégítő megoldása kedvelt Horvát- és Tórországnak ugy általános, mint jól felfogott magán érdekében állónak látszik.

Most említett királyságaink rendjeinek és képviselőinek meg a legnehezebb viszonyok közt is tanusított valóban hazafias és alkotmányos loyalis szelleme folytán ezuttal is biztosan reméljük, hogy önök, kedvelt híveink, az Általunk nevezett királyi leiratunkban előadott kérdések fontosságát felismerik s az azok feletti alkudozást azonnal egy a tartománygyűlés kebeléből választandó országos küldöttségre fogják bízni, mely a magyar országgyűlésünk kebeléből választandó hasonló küldöttséggel közvetlen érintkezésbe fog lépni, melyek aztán a mult évben kezdett s csak a harci események által megszakított alkudozásokat kielégítő megoldásra vezetendik s egyezkedésük eredményét előbb az illető képviselő-testületek, s azután a Mi legmagasb elhatározásunk elé fogják terjeszteni.

A többiben a Mi királyi kegyelmünkkel és jóindulatunkkal maradunk önök iránt.

Kelt a Mi fő- és székvárosunkban, Bécsben, Ausztriában, az üdv ezernyolczszáz hatvanhétédik évi october havának huszadik napján, uralkodásunk tizenkilencedik évében.

Ferencz József, s. k.

B. Kussevich Emil, s. k.
tábornagy.

Ő cs. kir. apostoli Felsőge legfelsőbb parancsára
dr. Buzini Jellachich Ede, s. k.

Kik fognak részesülni a honvédségélyző pénzalapból?

Az e végre kinevezett bizottmány következő javaslatot terjesztett a miniszterium elé:

A 700,000 frtot tevő segélyalapból segélyzendők:

a) A vagyontalan és kereséktelen rokkant vagy elaggott honvédek: az aggság 60 évnél kezdődik; ki a szabadságharcban egy tagot vesztett egy, ki pedig két tagját vesztette két ranggal feljebb járó segélyzési összegre tarthat igényt.

b) Elhunyt honvédek vagyon nélkül hátramaradt özvegyei, a mennyiben özvegyi állapotukban megmaradtak, a házassági batáridő mindazokra kiterjed, kik 1849. oct. 4 kéig, azaz Komárom vára kapitulációjáig férjesültek, habár azon vidéken a szabadságharc meg is szűnt.

c) Honvédek hátrahagyott árva; a mennyiben önfentartásukról, testi vagy lelki fogyatkozások miatt, vagy koruknál fogva magokról gondoskodni nem képesek.

Segélyre igényvel bíró honvédárvaik csak azok tekintethetnek, kik a honvédelmi harc befolyását előtt kötött házasságból származnak.

A kérvények beadására szánt zár-határidőtől 1868. évi május 1-seje állapított meg.

A folyamatok következtében szerelendők fel: 1. törvényhatósági igazolvánnyal honvéd voltukat és rangjukat; 2. megyei vagy városi főorvosi bizonylattal rokkantságukat; 3. előjárói bizonyossággal precise vagyoni állásukat és munka-képtelenséget (csak teljesen keresetképtelen vétethetik figyelembe); végre 4. anyakönyvi kivonattal életkorukat.

Az özvegyek és árvák ezenkívül esketési és halálozási bizonyítvánnyal férjük, illetőleg atyjuk nőstülése és kimulásáról.

Az összes törvényhatóságok által fölterjesztett kimutatások ily értelemben kiegészítés végett vissza fognak származtatni, s az igazolások ellenőrzésére figyelmeztetni.

Az életjáradéki táblázatokat, a segélyzendők számát s a segélyezési arányokat közelebb hozzuk.

Levelezés.

Vizakna, december hó 27. 1867. — A N.-Szebeni magyar királyi jogakadémia magyar ifjúsága, a helybeli intelligenciával egyetértve egy jótékony célú bált kívánván rendezni, mely ugyan folyó hó 27-én meg is történt. Ezen jótékony célú bálnak minden tiszta jövedelme az 1848-diki szabadságharc terén elesett feledhetetlen költőnk Petőfi Sándor Segesvárt emelendő emléksobrára van szánva. Ezen nemes célt egyaránt pártolva Vizakna város félre nem vonult, kevés számú intelligenciájának adakozása által azon szép eredményhez jutánk, hogy, beszámítva minden kiadást, mint tiszta jövedelem 30 ft o. é. és egy arany a „P. Napló“ szerkesztőségéhez beküldetett. Fogadjon ezért ezen nemes célt pártoló kis város intelligenciája őszinte köszönetünk.

Egy jogász.

Alsó-Fehérmegye, Alvincz, jan. 9. 1868. — A Károly-Fehérvárról gyakran kijöni szokott adó-executor egy cseh születésű Vrtics nevű officialis, kinek jegyzőség alatt is szokása volt a kezem alá adott falvak szegény lakóitól, a míg az executio ideje tart (s e pedig nála nagyon sokáig szokott tartani) tojást, tyúkot stb. efféle házi szükségeseket „beszerezni.“

Ezen sajátos manipulációjában — melyhez nem kevés nemzetiségi boszu is vegyül — annyira gyakorlta magát, miként kedvtelését kezdi vagyon- és személybiztonsági bántalmakká kinőni; ugyanis hivatalos működése alkalmával több parasztnak megrendelte, miként mennének el t. P. A. úrhoz és házából ablakait és kimenekéjét vegyék el, kik a felszólításra el is mentek s illető úrnál a házi nőt éppen gyermekágyas állapotban találván, csak nagy nehezen, s a humanusabb küldönczök engedékenysége következtében sikerült — s tetemesebb vagyona feláldozásával — a philantropikai művét végre nem hajtását eszközölni. Egy másik úrnak egyetlen téli öltönyét vették el stb. ily számtalan eset; s ha valamelyikünk bátorodik ő uraságát

kérdezni: miért e rendkívüli végrehajtás, zsarolás? azon guynos feleletet nyerjük, miként: „a magyar miniszterium ity parancsolta.“

Visszautasítjuk Vrtics úrnak a magyar miniszterium ellen hozott vakmerő vádját, s figyelmezteljük arra: miként saját nemzetiségi boszuját ne burkolja a magyar miniszterium tapasztalt, helyes intézkedései alá, mert végre is egy gyenge szellő le találja fűni Vrtics úrról a nem reá szabott köpenyegét, s akkor úgy talál maradni, mint 1861-ben elvándorolt kintorna-forgató elvarátaí....

Óhajtatunk: adjon Isten pénzügyünknek oly hivatalnokokat, kik mellőzve a külföldről behozott gyűlölet kormányunk helyes intézkedéseit a szerint teljesíték, s a „szélsőségek“ káros magvait ne szórják tovább a szegény, de békés nép között.

Alsó-Fehérmegye vingárdi választókerületre kérvényt intézett az országgyűlési elnökséghez, miként szóltassék fel e kerület képviselője Pappfalvi, miként követi állását miért nem foglalja el? Bacsilla Elek.

Az erd. muzeum részére az 1867-dik évi nov. havában beküldött adományok jegyzéke.

I. K ö n y v e k. A washingtoni Smithsonian Institutiontól, Annual Report for the year 1865. Washington. 1866. — A belga kir. tud. akademiától, Bulletin 1866. 1867. és Annuaire 1867. 3 köt. — A brandenburgi Botanischer Verein, Verhandlungen 1—8 Jahrg. Berlin 1859—1866. 8 köt. — Az erd. kir. főkörmányszéktől 2 iskolai program 1866—7. — A kir. magyar természettud. társulattól, Évkönyvei 5. 6. köt. évi jelentése 1865. és 1866-ról, és könyveinek címjegyzéke 1866. (5 köt.) — Libloy Schuller Frigyes, Sieben. Rechtsge-schichte II-er Bd. és III. Bd. 3 tes Heft. Hermannstadt. 1867. — Czecc Péter főhadnagy, Juvenalis Satyrae. Parisii. 1542. — Hauchner Miksától, Bedő Lajos, a magyar alkotmány kateája. Pest. 1867. — Dr. Ince Istvántól, néhai Dr. Ince Mihály és néhai Szathmári Papp Mihály könyvtárából 1275 kötet könyv.

II. Régiségek és érmeek. Schiessel Albertől Várfalván 1863-ban talált vas buzogány. — Fekete Ferenczről, Tordán 1867-ben talált 3 köfaragvány-töredék. — Wagner Frigyesről, 2 db papírpénz-jegy. — Tamási Péterrel és Voith Jakabtól 1 ezüst-, 10 réz-pénz. — Dr. Szöcs Sámuelről, egy Dézsen 1867-ben talált töredék vas sarkantyú. — Lőrinczi Sándortól, 10 ezüst-, 1 réz-pénz. — Ifj. Régeni Györgyrel, 2 ezüst-pénz. — Torma Károlytól, Alsó-Ilosván 1867-ben talált 1 kökarika, 1 fehér pasta és 1 arany ékszer-töredék egy onyx cammerral, egy Dézsen a régi kamaraház romjai közt talált vas buzogányfő, Radna mellett a „Valea Glodului“-ban és „Kuskurász“-ban talált 1 réz buzogányfő és 1 buzogányfő, 1 kulcs, 1 patkó, 1 mérleg-serpenyő vasból; Fel-Örön a Torma István kertjében 1867-ben talált bronz-fejsze; a 15-dik szá. mu „Mátyás“ huszárrezred parancsnokságának pecsétje, a melyet 1852-ben Zilahon a „juhos domb“ nevű szőlőhegyben találtak, és még 20 ezüst-, 9 réz- és 2 ón-érem.

mosolylyal fogadta, ha szépségeinek oltára előtt a férfiak bőkezűleg szóták a tömjént.“

Résztevő s nagylelkű volt e nő, s élete minden napját egy jótéteménnyel tette emlékeztetéssé. Ő maga vezette a főgazgatást uradalmi felett, melyek valóban egy királysággal vetekedtek. Enyhitte jobbjai sanyaru sorát s előmozdította a mezei gazdaságot és kereskedelmet. Vadász-kocsiján, vagy búszke paripáján robogott végig birtokain, hogy mindent maga lásson. Az est a gyönyörnek volt szánya; ballek, hangversenyek, szinpadai előadások minden nyelven, melyekben maga is részt vett, gondos sorozatot képeztek.

De az élet minden gyönyöreinek közepette olykor meglepte a szép görög hölgy kedélyét egy gyöngéd gyászérzet. Egyik krimiai birtokán, a hol egykor Iphigenia állott a tengerparton s nézdelte Görögország partjai felé, gyakran lehetett őt látni mélyára, szép szemeiben könyekkel, miket hazája felé szálló gondolatai fakasztának. E ponton egy várost is akart építeni, mit Sophiapolinak keresztelt volna. De kincsei e nagy tervhez nem valának elégségesek, s élettartama sem. Mellőjédmalmi komolyan inték, hogy gondoskodjék magáról. El is utazott Berlinbe, hogy az akkori idők leghiresebb orvosaival, Hufeland- és Hornnal tanácskozzék. De ezek tudománya sem menthető meg életét. Meghalt 1823-ban Berlinben, a hol bájai és szeretetremél-tősága a már hajlott kor daczára sok bámulóra talált.

A berlini új muzeum termeiben, a hol a királyi rézmetszetek kabinetjében a műkincsek és curiosumok őrzettek, néhány állatot és férfiu-ket ábrázoló kép csoportozatában van egy halvány női arckép. Műértők előtt már rég figyelmet érdemelt, s azelőtt majd mindig található művészek rajzeszközökkel másolatot véve e halvány képről. Ez most már ily másolatok által igen el van terjedve, s nem egy műtárs kirakataiban szemlélhetők; az emberek megállanak előtte s mondják bámulva: mily szép eszménykép!

De ez nem valamely művész phantasiájának légrében született eszménykép. Ez Potocky grófné, Zsófia, a szép fanariotáné, a fennebbi egyszerű életrajz hősnőjének arcképe.

III. Természeti tárgyak. Fodor Vilmos-nétől Szomolnokról, 1 loxia curvirostra. — Deseffy Nándortól, 1 fenyőág laposra átalakulva. — Tisza Lászlótól, 1 eleven vultur cinereus. — Csergedi, mexicói pillék, a melyek csak kifejezés után lesznek szám szerint bejelentve. — A személyzet saját gyűjtése: 1 aquila garrula, 1 sitta europaea, 1 loxia curvirostra, 1 fringilla canaria és 1 podiceps minor mellsőntjai.

Közl: Finály Henrik, titkár.

KÜLFÖLD.

KELETI DOLGOK. Ignatieff tábornok Bécsben időzése különféle combinációkra alkalmas. Mindenesetre fontos körülmény, hogy Beust báró ismételve értekezett vele, miáltal valószínűleg esökkenni fog azon bizalmatlanság, melyet Szent-pétervárt Ausztria ellen táplálnak, és melyet még a közönség között is nagy örömmel szítnak. Így a között Potocki gróf miniszterre történt kinevezését az orosz félhivatalos lapok, valamint a szentpétervári félhivatalos levelezők Ausztriának Oroszország irányában ellenséges indulata jeleként tünteti fel.

A „Wiener Abendpost“ írja: „Legújabbban több lap tön említett a cs. ausztriai kormány által a szentpétervári kabinethez intézett jegyzékről, melyben felvilágosítások kérétek az állítólagos orosz csapatmozgalmakról. Miután e hiből lehetőleg további következtetések vonathatónának, fel vagyunk hatalmazva azt alaptalannak nyilvánítani.“

Egy bécsi lapnak azon állításával szemben, hogy Orosz- és Olaszország közt egyezmény jött volna létre, az „Opinion“, mely mindenkor erőlyesen ellenzé az olasz-orosz szövetséget, utolbi szá-mában a következő megjegyzésekkel lép fel: „Örömmel maradunk baráti viszonyban az orosz kormánnyal és lehetőleg törekedni fogunk e baráti kötelekét megszilárdítani, de egészen másként áll a dolog, midőn arról van szó, hogy az orosz szövetséget keressük, főleg ha ezen távol eső szövetséges miatt ellenséget szerezniük közvetlen szomszédságunkban. Ausztria és Franciaország közö állítva, ha mindkét hatalom által megtámadtatnánk, sehol sem találnánk segélyre.“

Mint az augsb. „Allg. Zig“ nak a lengyel határszélekről írják: Varsóban egy legközelebb megjelent császári ukáz nagy zajt gerjesztett, nem ugyan tartalmánál fogva, de azon kifejezés miatt, mely ez ukázban először fordul elő, és ez nem egyéb, mint hogy a „lengyel királyság“ e-ben nevezetik először: „Visztula-kormányzóság“-nak. A lengyelek ebben a végleges bekeblezés előjelét látják.

Feltűnő, hogy a német lapok egy részében folyvást Oroszország békeszeretű politikája hangsúlyozatik, míg az orosz lapok általában véve harcezi lármát csapnak; s a keleti ügy megoldását mint elodázhatlan szükségemet emelik ki Oroszországra nézve. A hadi készületek s csapat szállítások daczára a sok demontik folyvást tartanak. Különös izgatottságot tanúsítanak az orosz lapok Ausztria

Hogyan került a kép Berlinbe, bajos meghatározni. Henrik porosz herczeg, III. Frigyes Vilmos király testvérének műkincsei közt találtak, kit a római művészet és vallás iránti előszeretete hazájától elrabolt, s Holzhausen értesítése szerint ez úton soroztatott be a berlini új muzeum rézmetszeteket tartalmazó kabinetjének műkincsei közé.

Miksa császár holttetemének átszállítása.

Vera-Cruzól írják november 27 ről: Tegnap délután 2 órakor megérkezett Miksa császár holt-teteme, nagyszámú lovas-csapat őrzete alatt. A lovas-csapat parancsnoka egy lepecsételt csomagot hozott magával, melyben a koporsó kulcsa volt. Meg volt neki hagyva, hogy a csomagot a veracruzai polgármester kezéhez juttassa. A holttetem a templomba vitetett, a hol a polgármester, a városi tanács és a legelőbblök helybeli hatóságok egybe-gyűltek volt. Örök foglalták el a templom bejárá-sait és minden hivatalon egyént visszautasítottak. Ekkor értésére adták Tegethoff altengernagynak, hogy minden készen van az átadásra. Tegethoff és egész kísérete legmélyebb gyászba öltözve, azonnal megjelentek. Kibontották mindenek előtt a külső, fenyőfából készült koporsót, melyben a czink-ből készült második koporsó volt elhelyezve. Ez is felbontatván, a gyönyörű, rózsafából készült harmadik koporsó vétetett ki, melyen egy nagy, szépen faragott kereszt látszott. A polgármester most felbontotta a neki kézbesített csomót, melyben a koporsó arany-kulcsa volt. A koporsó sarkai is aranyból voltak.

A fedél levétele után a tetem egész hossz-ságában látható volt. Egészen feketébe volt öltözve, kezén fekete keztyű. Az arcz még egészen ép volt, s hamubarna színezete daczára, mely szint minden bebalzsamozott tetem magára ölt, mindenki megismerhette, a ki a császárt életében ismerte. Belől a koporsó bársonnyal volt kiverve, s a tetem egy volt elhelyezve, hogy minden rázkódástól ment volt. A fej és kezek ugyanazon helyzetben valának melyben eredetileg a koporsóba tétettek.

Az altengernagy felszólított, hogy nyilat-

íránt, s nem egy van, mely Gácsország bekeblezését nyíltan követeli. Sz.-Pétervárt talán éppen e pillanatban tartanak nagy haditanácsot a keleti ügyre nézve. Lihvániából a mult héten két ezred jött Varsóba s indult tovább a déli határok felé. Tüzérség is vonult keresztül, és pedig nem kis mennyiségben. Orosz tisztek nyíltan szólának a had-sereg hadilábra állításáról.

FRANCZIAORSZÁG. A párisi börze utóbbi lehagoltságának e következő esemény volt oka: Mult hétfőn éjjel, a Ploce chateau d'au-n levő korszolozási téren néhány altiszt, brutális föllépése a néptömeg ellen azon következtetést vonta maga után, hogy a 2000 lépésnyire fekvő katonai laktanya kövekkel, jégdarabokkal bombázott, és ablakai bezúzóttak. Erősen hangzott a „vive la liberté, — vive la république, á bas le gouvernement!“ Ekközben a marsellaisét énekelték, míg végre a tömeg katonai erővel szétozlatott, s 30 ember elfogott.

A kölni lap tudósításai szerint London és Sz.-Pétervár között igen élénk levelezés folyik a két kabinet közlekedésének érdekében. Az angol kabinet, egy külön okmányban Franciaország rokonszenvét fogja kifejezni. — Niel Páris erőtítményeit félig felfegyverzte, s a tűzéri szerek megvizsgálása elrendelgetett.

OLASZORSZÁG. „Gazetta di Torino“-nak írják Florenczából f. hó 4 kéről: Mindinkább bebizonyul, miképp Franciaország, Rómából leendő visszavonulásának díja fejében két feltétel teljesítését követelte Olaszországtól. Ezek elsője: hogy utóbbi a pápai határokat respektálja, és átalánvéve semmi kísérletet se tegyen a római kérdés megoldására, — másodikika: hogy a küszöbön álló politikai eshetőségekben a legszigorubb semlegességet tanúsítsa, s ennek bizonyítékául lefegyverezékek. Az érintett feltételek hir szerint titkos szerződésben állapítottak meg. Ezen hirrel szemben áll azon versio: mely szerint a francia csapatok nem sokára spanyol katonaság kíséretében térendnek vissza a örök városba.

A Garibaldi-féle expedítóra vonatkozó okmányok, melyeknek előterjesztését Ratazzi oly határozottan kívánta, sokkal compromittáltabb természetűek mint némelyek képzelték. Van közöttük egy stürgöny, melyet a ternii préfet intézett oct. 18 án a miniszterelnökhöz, és mely így hangzik: „Nincs többé halasztásra idő, mentse meg ön Garibaldi, lépje át a határt, haladéktalanul meg kell szállni Civita Vechiát és nem kell Franciaországnak időt engedni; a becsület, Italia javai kívánják azt: nemzete koczkán áll.“

Az olasz lapok dühösek, az esti „Moniteur“ őket a lázadó spanyolokkal és a féniékek egy sorba helyezi; ez még a conservatív közlönyöket is kizozza sodrából.

Toulonból jövő levelek jelentik, hogy újabb két fregatte öt száz tonna suly szerekkel megrakodva Civita Vechiába ment; ebből természetesen minden ember azt következteti, hogy a francia hadsereg sem holnap, sem holnapután nem fog Rómából visszahivatni. Erre különben Rouher úr híres „jamaise“-ja után anélkül sem gondol senki. A két

kozéck, valjon az előtte fekvő teteiben Miksa Ferdinánd, osztrák főherczeg holttetemét ismeri-e fel, és mint olyat, át akarja-e venni. Az altengernagy igennel felelt. A koporsó ismét bezárattott, s a kulcs az altengernagynak kézbesítettett. Az egész eljárásról három jegyző három jegyzőkönyvet vett fel; az egyik az altábornagy, a másik a mexicói kormány, a harmadik a városi levéltár részére. A jegyzőkönyveket az altábornagy kísérete, a polgármester és valamennyi jelenlevő hivatalos személy aláírta. Ezután eltávoztak a jelenlevők, a holttetem a jól őrzött templomban hagyott. Másnap a „Novara“ hajóra szállítottott, mely még az nap megkezdte tengeri útját.

A legújabb tudósítások szerint Miksa császár testével a „Novara“ nevet viselő gőzös f. hó 16-án (ma) érkezik a trieszti kikötőbe; reggeli 9 órakor kezdődik a kirándulás és a holttetem átszállítása a vaspálya-udvarhoz, honnan a különvonat délután 1 órakor indul meg, s pénteken, 17-kén (holnap) este érkezik a bécsi pályafőhez. A gyászos szertartás szombaton, 18 kán, fog megtartatni, midőn délután 3 órakor a néhai, magas szellemű, s még oly fiatalon, oly tragicus véget ért fejedelem, korunk legnagyobb drámája hősnéke, Habsburgi Miksának, földi maradványai végnegyulomra helyeztetnek a császári család sírboltba, a bécsi kapuczinusok templomában.

Irodalom.

— Nézetek a középtanodák újjászervezése tárgyában kiadott miniszteri javaslat felett, tekintettel az európai mivel államok középtanodái intézményeire. Levelek egy gymnasiumi tanárhoz írta Muramelléki. Pest. 1868. Lampel Róbert. 32 l.

— Erdészeti és gazdasági lapok, az országos erdészeti ügylet közlönye. Szerkeszti és kiadja Sporzon Pál a budai kir. műegyetemnél a mezei- és erdei gazdaság r. ny. tanára. Hatodik évfolyam. XII. füzet. Pest. Ny. Kocsi S. által. Ezen jelesen szerkesztett szakfolyóiratot ajánljuk olvasóink figyelmébe. Elfő. díj egész évre 5 ft.

fregatte elküldését leginkább azon aggodalom okozta, melyet az új olasz kabinetnek kevés életképessége a francia kormánytól okvetlenül előidézett.

KÜLÖNFÉLÉK.

* A választási mozgalmakról híven vezetett rovatunk multikori közleményei közt, egész tisztelettel a név iránt, azt mondjuk, hogy Vetter tábornokot választópolgárok érkeztele még nem léptette fel. A „M. Polgár“ feleli, hogy nyugtassuk meg magunkat, mert „Vetter valóságos választópolgárokhoz álló értekezlet léptette fel, még pedig hat héttel előbb, mint akár kir. tanácsos Nagy Péter püspököt, akár Bernáth Albert urat saját pártjaik.“ Mi könnyen megnyugtathatjuk magunkat, mert bármennyire ösztinte tisztelői vagyunk a tábornok úrnak, nem azon párt jelöltje, melyhez tartozunk, s tény, hogy a mult szombaton választópolgáraink által városnegyedenként tartott nyílt értekezleteken mindenütt a legnagyobb többséggel Nagy Péter jelöltet, s nem senki más. Ez tény, s mi maradunk a tények lehető objectív elősorolása mellett.

* A „M. Polgár“ tegnapi számában közli Vetter altábornagy programját Kolozsvár választóihoz. Igen meglepett minket az, hogy abban semmi baloldali specificumot nem találunk.

— Az erdélyi kath. státusgyűlésre meghivattak még a már közlötöket kívül: gróf Haller György, gr. Eszterházi István, Pekri Sándor, Boér Ferenc. Megválasztottak képviselőül: Kolozsban papi képviselőnek Apostol Alajos károlyfehérvári főgymn. tanár, a hívek képviselőjének, mint említők, Finály Henrik és Biró Pál; Kézdi-Orbaiban a papság egyhangulag nagyon tisztelendő Avéd István sarfalvi lelkész urat választá; a hívek közül B. Apor János, Szentiványi Ignác, nagyon tisztelendő Búzás Mihály bereczki lelkész, mint kerületi jegyző, ki erre legtöbb szavazatot nyert, fog menni; Sepsiközlővárosban a hívek közül b. Rauber Nándor, dr. Oubán Nándor; Hunyadban a papok közül Bodó Miklós atya, a hívek közül Gola Mózes, Benedikt Albert, Fejérbán a hegy-aljai kerületben a hívek közül Zeyk Antal, dr. Donogányi Jakab; Torda-Aranyosban a papok közül Péterfi János, a hívek közül Ferenczi Miklós, Kovács János; Küküllőben a papok közül id. Simon Endre, a hívek közül Horvath János, Boér Kálmán; Udvarhelyszékben a papok közül Betegh Imre, a hívek közül Ugron László, Pap János; Belső-Szolnokban a papok közül Lőrincz Károly, s akadályoztatása esetében Benkő Pál, a hívek közül Torma István, Krémer Sámuel; Marosban a hívek közül Berenczei László, Macskási Ferenc; Brassóból Pánczél Joachim; Nagy-Szebenből Steiner Béla.

— (Necrolog.) Magyar-bényei báró Radák Ádám, maga, neje gróf László Olga, gyermekek Klára; testvérei: báró Radák Mária, terje Bernáth Albert, gyermekeik: Anna, Mária, Berta, Albert; báró Radák Katalin, férje, Antos János, gyermekeik: Klára, István, János, György, Ádám, Béla, Anna; néhai b. Radák Anna férje közb. gr. Teleki Domokos, gyermekei: Anna, József, Póli; ugyszintén minden rokonok nevében mély fájdalommal tudatja, hogy szeretett jó édes anyjok, az illetők napja, nagyanyja, rokona: Kis rhédei gróf Rhédei Klára özvegy b. Radák Istvánné az öt tisztelők és szeretők köréből végkép kiszakasztott!! Folyó hó 14-én d. e. 11 órakor aludt ki az a nemes élet, mely 57 évre vala mérve, és a melyből kettő özvegységben tölt el. Rajta teljesedésbe ment az irás szava: „az Úr, a kit szeret, megdorgálja!“ Hónapokon keresztül égető kínoknak vala martalékul dobova az, a ki tudva senkinek fájdalmat nem okozott, sőt jó szíve együtt-érezett a szenvedélvel; az emberi tudomány csak percnyit enyhülést tudott adni annak, a ki hivatva érte magát enyhíteni, segíteni, jöltenni, a hol csak lehet, a kiben a szegények, szülőkötők, gyámoltalan özvegyek, árvák az isteni jószágos gondviselés képviselőjét ismerték, áldották. Ő szerette az Urat, mert szerette felebarátját, és az Úr őt megdorgálta! Az Úrnak útai csodálatosak, végéremelhetetlenek!!! A család bánattól lesnylva környezi a ravatalt, melyen a szeretetbe mindnyájukat befoglalt jó anya, napa, nagyanya, — a hazáját forrón szerető, áldozatkész honlány, — a vallásához buzgó kegyes keresztény tetemei nyugosznak; siratják elvesztett drága kincsöket s még sem mernék őt visszaohajtani arra az életre, a mely már csak kínokat termelt számára; tudják, hogy emléke áldott sokaknak, mindenkinek; hiszik, hogy az erény jutalmát nem a föld adja, hanem az élet koronája az élet Uránál van eltéve ama jobb hazában. Ki-szenvedett tetemei f. hó 16-dikán, d. u. 3 órakor, k. magyarutcai házából, telettek tartandó egyházi beszéd után, kísértettek a helybeli sirtokba. Nyugodjanak esendesen! Legyen áldott emlékezte!! Kolozsvárt, január 14-én, 1868.

— Jókai malheurje Erdélylyel. Hogy genialis regényírónk alig ismeri Erdélyt jobban Chinánál, az kétségtelen. Ő leírta egykor Petki Farkast, s oly nagy birtokot adott neki Csikazékben, a mekkora alig az egész szék. Ellenben leírta Apafit kis nemes embernek, a ki ebesfalvi kis zsindelyes házában törökűzát fejtet, holott az ő, főcsaládból származott Apafi ebesfalvi kastélya

ma is régi építészettünk egyik kintő maradványa: a töröküzának pedig hírét sem hallá Erdély a fejedelmek korában, a mult században kezdett az honosolni a kormány erős tiltásai dacára. Ő Dózsa Györgyöt felállítá mint székelyt s egyszerűs mind „parasztot, sőt Zápolya jobbágyát“, holott ha csak Magyarország törvényeit ismeri, tudhatja, hogy a székely ő s nemes, az egész magyar királyságban csak a lustrát kellett az utolsó székelynek is bebizonyítani, s oly nemesnek tekintetett, mint bárki más. És Dózsa névszerint már Mátyás királynál udvari apród volt ifju korában, ezek pedig soha sem voltak közönséges sorsuak. Zápolyának pedig jobbágya nem volt, mert Zápolya a székelyföldön mitsem bírt, s mert a székelyföldön soha jobbágybirtok nem létezett, míg Zápolya, ha törvénytelenül, egynéhány lázadó poxidariust jobbágygá nem tett. Ő Barnát székely gulyásnak írja, holott a gulyás név már a Királyhágón tul nem fordul elő. A napokban a „P. Napló“-ban gr. Bethlen Jókai szemére lobbantja, hogy Erdélyt nem ismeri, s felhozza, mikép ő egy beszélyében a Szamost a székelyföldre tette; Jókai, lapja január 9-iki számában élezet akar mondani, s ezt írja: „A Szamost, mely Kolozsvár uri asztalait kecségeivel ellátja.“ Igaz, egy természetűdőt, a peleskei notarius megénekelte volt, hogy „A kecségés Szamos viznek lementében“, hanem ezen sor előtt azt dalolta „Tekintetes nemes Szatmár vármegyében“, nem pedig azt, hogy „Kolozsvár megyében“, mert itt ugyan a Szamos egy kecségét sem rejt. Mi kívánjuk, hogy szép tolla s hazafisága az erdélyi részek ügye iránt érdeklődjék, hanem ohajtánók, hogy mielőtt Erdély városainak követeket jelölne, tanulja megismerni Erdélyt, s akkor vehet hozzá, kik lehetnek alkalmasak képviselni ezen területet, mely oly sajtáságos intézményekkel bír, s melynek jövő kérdései megoldására a multak alapos ismeretének mulhatatlannal kell játszania. Egy székely.

(P. N.)

— A Mocsvideki olvasó-egylet folyó évi közgyűlése az alapszabályok értelmében folyó január hónap 26-dikán fog Mocsoson megtartani. — Az egylet elnöke megbízásából. Aranykút, január 13-kán, 1868. Mózsa S. egyleti jegyző.

— Gr. Andrassy megyei kecsége óta Bécsben több conferentiában vett részt, s a delegatiók egybehívását január 19-re határozták.

— A bécsi orosz követség jelentése szerint az orosz czár Miksa császár temetésére az orosz császári hadsereg különböző csapataiból 36 főtisztet küldött Bécsbe.

— Hir szerint John tábornagy hadügyminiszter hivataláról le fog köszönni, és pedig, mint hozzátesszik, még a delegatiók összehlése előtt. A miniszter leköszönésének indoka — állítólag — a honvédelmi kérdés. Utódjául több tábornokot emlegetnek, a nélkül azonban, hogy egyet több, mint valószínűleg nevezhetnének.

— A polgári társalkodó január 25. és február 22-dikén tartandja szokásos szép és élénk táncvizsgálatát. — Bálról levén szó, megemlítjük, hogy már a jogászból is csak lesz valami, s mint halljuk f. hó 22-kén.

— Az urbéri birtokviszonyokat szabályozó legújabb miniszteri rendelet, az e tárgyban időközben teendő intézkedéseket ezutánra is a közigazgatási hatóságokra bizza; még pedig első fordul a szolgabíró, másodikul a megye bizottmányi gyűlését, harmadikul a miniszteriumot állítja fel, mind e fórumoknak ideiglenes ítéleteiket az 1853. márcz. 2-kán kelt birtokrendezési szabályok 49 §-éhez kell alkalmazniok.

— A jászberényi szabó egylet utóbbi gyűlésén azon utánzásraméltó határozatot hozta, hogy az eddig évenként mulatságra fordított összeget ezután közhasznú célra szentelend, s azonnal 10 részvény aláírásával járult a népbank alakításához. Ugyanakkor Sipos Orbán s Pesthes József országgyűlési képviselőket, és gróf Ráday Gedeon főkapitányt teszteletheli szabómesterekül választotta meg.

— Bezdában iszonyi szerencsétlenség történt január 3-kán. A komp 21 emberrel indult el a batonyai partról, s a zajló hullámok a Duna közepén felfordították. A parton állók jajveszékeltek, de nem küldhettek kellő segélyt a szerencsétleneknek, kik közül csak tízet tudtak partra vinni, de ezek közül is kettő nem sokára meghalt, a többi pedig élethalál harcát vívta. Ez esemény annál inkább figyelmet érdemel, mert ama helyen nem egyszer történt már szerencsétlenség.

— Gyilkossági esetekkel van teli egyik száma a „H. Ztg.“-nak. Medgyesről kapott tudósítása szerint ott a napokban kettős gyilkosság folyt le; egy öreg asszony szolgálójával esett áldozatul. Továbbá csaknem ez esettel egyidőben, midőn a nagy hó miatt a közlekedés teljesen fennakadt, rohantak meg a rablók egy Szászváros és Szászsebes közt levő vendéglőt, hol csak a nő levén ott-ban, ettől pénze előadását követelték; segítségért kezdett kiáltozni, a rablók gyermekei megölésével fenyegették, a szegény asszony azonban ezt csak pusztá fenyegetésnek vélvén, tovább is sikoltozott; mire egyik gyermekének fejét láta lábai elé gördülni. — E perczben hajtattott el a fogadó előtt egy Varsay nevű földbirtokos, ki a larmára szekérét megállította, s kocsisát a zaj okának kipuhatására küldé, ki a zsványok, a mint a szobába lépett,

agyonütöttek; erre maga a gazda szállott le két csövű puskájával szekeréről, s sietett a mézszárlás színhelyére; a rablók őt is megtámadták, hanem végül is egyiket lelővén, sikerült a többi megszaszlatania.

— Pesten a napokban lötte meg magát egy 25—30 éves ifju. Öngyilkosságának okát egy amerikai párbajában keresik, mintán külföldről hazatérté őta egész valóján mély buskomorság ömlött el; a szerencsétlen fiatal ember m. szalkai, s Ujfaluusi nevet viselt.

— Az új évben azon államban, mely e pillanatban a legnagyobb politikai befolyást igényli magának Európában, borzasztó szükség-kialtás tölti el a léget; keleti Poroszországban a szó szoros értelmében éhen haltak el az emberek, éppen úgy, mint a hinduk Orissában. Az onnan érkező és a szükseget festő tudósításokat iszonyu olvasni is Éhező rongyokba burkolt csapat jár házról házra, hogy táplálékért könyörgöjjen; sokan az ily kolduló menetekben elerőtlenedve élettelenül összerogynak, de még többen halnak meg kunyhóikban éhség-típhusban. Megfoghatlan, jegyzi meg ide vonatkozólag a „Fr. B.“, hogy azon kormány, mely több millió kész pénz felett rendelkezik, és önhatalmilag szerződéseket köthetett a trónvesztett fejedelmekkel, hosszú idő alatt sem segített e régen uralkodó szüksegen.

— Londonból távirják, hogy az új angol-magyar bank részvényei még a hónap vége előtt aláírás végett kibocsátatnak. Londonon kívül Bécsben és Pesten fogadják el az előjegyzéseket. Az új bank részvénytőkéje összesen 10 milliót fog tenni, miből azonban először csak 40 pct befizetése kívánatik, úgy, hogy a bank 4 millió czüst frtyui tőkével kezdi meg működését.

— Nehány nap előtt Bécsben egy cs. kir. alezredes halt meg, ki, habár garçon, mégis igen takarékosan élt, s a törzstisztek megbívisára, hogy menjen el velők színház vagy kávéháza, rendesen azt felelte: „Körülményeim nem engedik meg, hogy költséges kiadásokat tegyek.“ S a körülmények által mentegetett vonakodását méltányolták. Az alezredes megbetegedett, s a kórházba viték. Több hónapig tartott betegeskedés után meghalt, s néhány nap előtt eltemettetett. Az alezredes betegágya mellett egy láda állott, melyet halála után hivatalosan felnyitottak. De mint elcsodálkoztak, midőn a körülállók váratlanul néhány száz darab hitel-sorsjegyet, két letéti utalványt 80,000 forintól különböző állampapirokban, 10,000 forintot aranyban, igen értékes ékszereket s egy birtok gazdag jövedelmének följegyzéseit láták maguk előtt. Később megtudták, hogy idősb testvére s két unokatestvére van a megholtak Bécsben, kiknek őt soha sem volt szabad meglátogatniok. Végrendeletet nem hagyott hátra.

— Egy mexicói lap, a „Siglo“ azt állítja, hogy Miksa császár holttestének némely részét bizonyos személy 15,000 dolláron eladta, s hogy a kormány; az admirál belegegyezésével ezen részeket megsemmisíté, de az illető egyént, mint tolvajt, bíróság elébe állították. Mondják, hogy az még mindig fogva van.

— III-dik közlemény. A kolozsvári ev. ref. főtanoda szegény sorsu tanulói számára 1867. nov. 15-től 1868. jan. 1-ig számadásom alá következő kegyes adományok érkeztek:

a) Buzában: b. Bánffy Dániel ő nsga 10 véka. T. Nagy Elek (Gyalu) 1 véka. T. Macskási Sámuel úr (Kolozsvár) 2 v. T. Nagy Dániel úr 1 véka. T. Bagaméri György úr 1 v. B. Bornemisza Károly ő nsga (Debrek) 9 v. T. Tolvaj Zsigmond úr (B. Hunyad) 4 v. Gr. Mikó Imre ő nmlga 9 v. Ngs Bihari Imréné úrasszony (M. Ór) 6 véka; összesen 43 véka. És így a megelőző közleményekben jelentett 58 véka búzával együtt bevettünk ez iskolai évben: 101 vékát.

b) Pénzben: T. Ruoska János úr 5 frtot. Mlgs Zsombori János úr és neje gr. Toldy Rozália úrhölgy (Sófalva) 20 frt. T. Eöry Béla úr 2 frtot. B. Inczédi József úr (Kolozsvár) 1 frt. T. Veress Ádám úr (Kolozsvár) 1 frtot. T. Tauffer Gyula úr 2 frt. Bethlenből: gr. Bethlen Károly úr ő nsga 10 frtot. Gr. Bethlen Béla úr 3 frt. Gr. Bethlen Ferencné úrhölgy 1 frt. Gr. Bethlen Sándorné úrhölgy 2 frt. T. Bernádi Dániel úr 1 frtot. T. Kovács Albert úr 1 frt. T. Péter Antal úr 1 frt. T. Floth Ferenc úr 1 frt. T. Csernátóy Sámuel úr 1 frt. Tiszt. Csürös József ref. pap 1 frt. T. Székely István úr 1 frtot. Tiszt. Bakos Ferenc úr (Kuda) 4 frt. (Tks. Gáál Ferenc n. szebeni egyh. pénztárnok kegyes gyűjtéleke) T. Gáál Ferenc úr 5 frt. T. Noé Imre úr 3 frt 50 kr. T. Krigowszky Gáspár úr 1 frtot. T. Moravec Ferenc úr 50 kr. Tiszt. Bodrogi Sámuel úr 50 kr. T. Szencsáki Imre úr (Kolozsvár) 50 kr. T. Császár József szolgabíró úr gyűjtéleke Mákó községéből 4 frt 20 kr. Összesen 73 frt 20 kr. Első közleményeink 100 forintjával = 173 frt 20 kr.

Mely összegeknek tiszteletteljes kimutatása után minden jölteveinknek boldog újévet kívánva: bátor vagyok szegény sorsu tanulóinkat kegyességükbe újabbán is ajánlani, s egyuttal felkérni, hogy izeinket — kik e nemes célra befolyjni akarnak — beküldeni méltóztatassanak, hogy azoknak alapján a kenyérszításban magunkat tájékozhasuk. Tiszte-

lettel szólítunk fel pártfogásra minden nemes úg-barátot, köszönettel fogadván a legkisebb ajánlatot is.

Kolozsvárt, jan. 1. 1868.

A kolozsvári ref. tan. előjáróság nevében: Kócsi Károly, tanár.

Nemzeti színház. Január 8-kán „Kunok“, opera.

Január 9-kén „A pajkos diákok“, ezt megelőzte „Legjobb az egyenes út“, melyben a Balog által legtovább vitt szerep-nem-tudás brillirozott. Csaknem egyedüli kivétel Fehérvári, a torz candidatus ügyes személyesítője, s játéka nem is tévesztette el hatását, valamint nem a gazdasszony (Albisine) repülő toilletteje sem. — A pajkos diákokban, most is P. Szabó Pepi helyettesíté Flecket, s éppen oly ügyesen, mint előbb. — A sokszor látott operettere magára megjegyeztük, hogy ha t. i. még eléáll, aligha ártalmára lenne a csizmatisztító úgy is időszertiséget vesztett praedicationának kihagyása; annyival is inkább, mert a darab mindig második magával jöven elé, semmi szüksege sincs unalmas toldalékokra.

Január 10-kén „Linda“, kedvesebb Lindát rég nem láttunk, mint Gerecsné volt ez este, ki nem csak szép átértett éneke, hanem ügyes alakítása s kifogástalan játéka által is tünt ki több sikerült jelenetei közt főként az örlési jelenetben kintő volt, éneke nem csak kifogástalan volt zenei tekintetben, hanem szívhez szóló és megható. Gazdag Sirval gróf szerepében tñrhetőnek mondható, főként ha tekintetbe vesszük azt, hogy utóbbi időben nagyon sok dalmtvter kellett betanulnia, csakhogy már tudná egyszer elszokni ideges félelmét, mely ha meglepi, akkor hangja egészen elfátyolozódik és akadozó lesz. Kantai Teréz elég mozgékony és ügyes Pierotto volt, s sokkal biztosabban és jobban is énekel, mint multkor.

Szombaton jan. 11-én Egressi Ákos jutalomjátékára Shakespeare „Macbeth“-je Szász Károly remek műfordítása szerint. Ezen nagyszerű dráma előadása sokkal jobban ment, mint azt a mostani személyzettel várhatók, a sükert főként a jutalmozottak lehet feltudnunk, ki a czimszerepet — melyen különben is az egész darab megfordul — ügyes felfogással és erővel adta; látszott játéka, hogy ő szerepre nagy tanulmányt fordított; látszott, hogy nem csak a mozdulatok plastikai kerekdedége és helyes szavallásra ügyel, hanem, hogy lélektani észlelésévé tette Macbeth jellemét s abba egészen beletalálta magát; szépen tüntette elő a becsületességnek küzdelmét a nagyravágás vétkes szenvedélyével, az erény küzdelmét a bűnnel, s teljesen sikerülten adá az elkövetett bűnt mindig követő lelkiismeret furdalásait, s főként kezdettől végig fentartá az erőnek azon hatalmas kinyomatát, mely Macbethet élte végeig, a végzeteljes végbarczig soha el nem hagyá. És ha Egressinek első fellépését Hamletben és a mostanit egybevesszöljük, határozott és nagy előhaladást kell örömmel feljegyeznünk, mi mutatja, hogy ő tanul és halad önszorgalma által, mert utánzó mintát, főként szerepkörében, nem igen találhat jelenleg szinpadunkon.

A fogadás, melyben Egressi részesült, olyan volt, mint a minő az ő érdemeit, az ő igyekezetes szorgalmát megillette. Első kiléptekor koszoruzápor és tapsvihar köszöntö, s a taps és háromszoros kihívások nem egyszer ismétlődtek a felvonások és jelenetek végénél, mik a nagyszámu közönség megelégedésének és méltányos elismerésének voltak felbátorító nyilatkozatai.

Fehérváriné Lady Macbeth szerepében jól alakított, a vétekre ingerlő kigyó-nőt, egész borzasztóságában állítván elő; a többi szereplők is kisebb-nagyobb mértékben betölték helyöket, legalább tudták szerepöket, mi nem mindig az eset szinpadunkon.

UJ POSTA.

Bécs, jan. 13. A Wien. Ztg. hozza a delegatiókat jan. 19-re összehívó legfelsőbb kéziratokat.

Tegnap jelent meg az új miniszterium első rendelete, mely a hivatalnokokat az új alkotmányrai eskütelétre hívja fel; s eltörli azon pátenst, mely az izraelitáknak Galicziában fekvő birtokot szerezni megtiltotta.

Mindig valószínűbbnek látszik a hadügyminiszteri változás; a leendő miniszter nevét még nem lehet tudni.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árlejtés. Homorod Ujfaluban, a Kis-Homorod vízei fahid felépítésére jan. 30. Sz. Udvarhelyt. Cs. s. d. K. Váshelyi néhai Molnár Józsiás összes vagyona felett; bejelentési határidő febr. 10.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Jan. 14-kén: 5% Metaliques 100 frt 56.60. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 65.30. Kamat 57.40. 1860. Kölcsön 82.90. Bankrészvény 685.—. Hitelintézet részvény 200 frt 184.40. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2. kr 120.55. Ezüst 118.50. Cs. királyi arany 5.73.

Január 12-én: Földtehermentési kötvény Magyarország 69.—. Erdélyi 63.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér.

Kővárvidék, Csernafalva, decz. 30. 1867.
Tekintetes szerkesztő úr! Nagybecsű lapja decz. 21. számában Törökfalvi Pap Zsigmond főszo-

gyeinkben az izgalmat, hogy nem csak a boros kancsó között, hanem a zöld asztalnál is dorongoltak a kormány, s tanácskozók s tánczolók igen sokan vivatot kiáltanak Ludasmatyi s Pecsó-vics fresco füzereinek.

Mert a kormány adót, só, dohány stempli s pálika monopoliumot igényel, azt állítván, hogy jövedelem nélkül sem bázat, sem hazát fentartani nem lehet; az ellenzék pedig czukor-paripákön ugatja be a népet Magyarországi kávé tengerébe, s usztatja tiszteletes Edvi uram Eldorádójába, hol a háztartás nevétséges, s az afféle miniszterialis stemplis manipulatióknak híre sincs.

Mindezekből látható, kiké a népszertés itt e földön és Magyarországon.

Nehéz a jelen időszak, de megvallom, legnehezebb a tisztviselőik állása.

Ha hallgat a gyűlésen, „levele“ kiáltnak, nem tud, nem méltó állására; ha szól, s a jobboldal elveit vallja, „levele“, nem kell stemplis szolgabíró; ha szól, s a baloldal felé lejt beszéde, leszavazza a jobboldal a forradalmi alispánt — incidit in Sey-lám, qui vult evitare Charibdim.

De, se baj uraim! Pap Zsigmond szolgabíró úr kitalálta idézett cikkében, miként lehet a választás alá tartozó hivatalnoknak, s főleg a jövedelmes állását feltűző szolgabírónak az uralgó politikai viták hullámozó tengerének vészes scyllasziklái között Egocnura hajózni.

„Nem osztom a balpártiak elveit, de annak érzelmi politikáját menteni helyén látom“; ezt írja Pap Zsigmond.

E pár sorban fel van találva a bölcsesség köve, s megfejve a talizmán.

Az okos ember jobboldal a megyegyűlésen, és bal a főispáni ebéden. Amott a 17 dik szá-

zad szentelte pragmatica sanctio törvényes ösvényén fontolva haladás s mérsékelt intézkedések által mondja a hazát virágzó állapotra emelhetni. Itt a melegen érző szívnek forró hevével, történelmi ferde adatokkal felékített oly jeles pobarat között az „elszántan küzdő“ baloldal politikai hitvallásáért, mint a minót Pap Zsigmond mondott Kővárban, megyeink municipiumaiért. Tempora mutantur, et nos mutamur in illis.

Igy lehet egyszerre két oldalhoz tartozni, ily formán állunk a kővári pohárköszöntésse, is az igazság érdekében.

Tisztelet a forgószélnek, mely az okoson politizálni képes szolgabíró köpenyét, az élet iránytűjének, mindig azon végpontja felé lebbenti, melyre a van írva: ubi bene, ibi patria; de én az ily tisztességből részt nem kívánok.

En, mint füleimmel hallottam a jeles pohárköszöntést, úgy irtam meg; csak abban hibáztam, hogy ezen tördelt s akadozva eldarabolt logikátlan pohárköszöntési töredéket rendes stylumba szedve, az irodalmi térre bocsátható logicával, „szónok“ előnyére irtam meg.

Bámulok tehát P. Zs. urnak azon irmodorán, miszerint abban oly drasticus kifejezéseket használ, s oda nem illő epithetonokkal cifráz fel engemet, éppen akkor, midőn én ötlet az irodalmi világ előtt, mint szabad szellemű s magos reptől hazafit mutatom fel — ungentem pungit, pungentem rusticus ungit.

A mi P. Zs. úr végsorainak azon gyanús kifejezését illeti, hogy én, tán a mások kisebbitésével akarom magamat beszélni az uralgó párt oldalbördájába; csak azt jegyzem meg, hogy nekem a politikai köpenyforgatók légköre nem egem, s hogy én nem a pártok oldalbördáin, hanem földem ba-

rádzáin szántva, termelem kenyérem, tehát egymásra nézve, örökre, szélső-jobb- s szélső-baloldal maradunk.

Biró Sándor.

Előleges jelentés.

Az első philharmoniai hangverseny.

Pichler Bódog rendezése és vezénylete alatt f. hó 26-kán déli 12 órakor a városi redontteremben fog megtartani, melynek műsorozata:

Első szakasz. 1. Mozart: „a szinigazgató“ című nyitány

2. Mátéfi K. „O quam salutaris“ Sopran és hegedű solóval.

3. Berlioz H. Zarándokok menete (de marche des Pélerins) alibegedű solóval, a „Harold“ című symfoniából.

Második szakasz 4. Wagner Richard: „a reptől hollandi“ című operából a) Nyitány, b) Főnád, c) Ballada, d) Finale.

A műsorozat részleteit az összes zenekar adja elő; a dallamokra pedig a helybeli műkedvelő ühölgyikar szíveségből vállalkozott.

Az első hangverseny tisztajövedelmének fele a t. jótékony nő-egylet rendelkezésére felajánlatott.

Belépti árak: egy körszék 1 frt 50 kr, számzott szék 80 kr, állóhely a teremben 40 kr, belső karzat ülőhelyekkel 40 kr, külső karzat 20 kr.

Jegyeket válthatni t. Demjén és Stein úrak könyvkereskedéseiben, Stampa, Tauffer, és Ulrich úrak czukrázataiban.

A nagy falragaszok annak idején bővebb ismertetést adandnak a hangversenyről

HIVATALOS.

Sz. 1084. 1867.

Magyar királyi állam-vasutak Nagyvárad kolozsvári-vonal.

A nagyméltóságu közmunka és közlekedési magy. kir. miniszterium határozata folytán alább megnevezett alépitményi munkálatok árjelítés úján vállalkozóknak kiadandók.

Table with 3 columns: III-ik építési szak (Esküllő-Rév), XV-ik építési szak (Bács-Kolozsvár), Összesen. Rows include 8200 Méter hosszú, 6000 Méter hosszú, 14,200 Méter, and various cost estimates in ft and kr.

- A) Föld- és szikla-munkák
B) Ültetmények
C) Sövényzetek s rőszeszetek

A III-ik építési szakra vonatkozó rajzok, előleges költségvetések és föltételek a magyar királyi vasutépítészeti osztály irodájában Nagyváradon, a XV-ik építési szakra vonatkozó hasonemű okmányok a magyar királyi vasutépítészeti osztály irodájában Kolozsvárt 1868-ik év Január 10 d-kétől kezdve megtekinthetők.

Az 50 krral bélyegzett, lepecsételt, s a borítékön ily fölrattal: „ajánlat alépitményi munkálatok átvételére a Nagyvárad-kolozsvári vasutvonal... építési szakán“ és az ajánló aláírásával ellátott ajánlatok — térti vevény mellett postán küldve — az alúírt építészeti igazgatóságnak (fő-út 9-ik sz.) Pestre — legkésőbb 1868-ik év Február hó 15-ike d. u. 2 óráig beküldendők.

Pest, 1867-ik év December 28-dikán.

A magyar kir. vasutépítészeti igazgatóság.

Szentgyörgy napra kerestetik egy 10-12 szobából álló szállás vagy egész telek a szükséges kamarákkal, pinczével és faszimel ellátva. Ertekezhetni e lap kiadó hivatalában. Includes details about Bergmann és Comp. and Wolff János gyógszerész.

Eladó birtok. Szamosújvártól 4 óra távol fekvő Meleg-Földvár községében egy 257 holdas birtok, öt lakostályos lakással, s gazdasági épületeivel örök örök eladó. Ertekezhetni Hoszsu-Macsikáson Szentiváni Lászlóval. Includes details about Szelvény-fa (Fournir) és termény.

NEM HIVATALOS

DEMJÉN LÁSZLÓ könyv- és hangjegy-kereskedése KOLOSZVÁRTT. FŐPÁLYÁN. Includes Harmoniumok, Uj Zongorák és templomok számára, and various musical instruments.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható: Schiller összes munkái. Includes ADATOK a XI-dik zászlóalj történetéhez and Erdélyi képes naptár 1868-ik szökő évre.

Birtok eladás. Ns. Tordamegye alsó-kertületébe Mező-Kook helységében egy 100 holdon feljüli tagosított birtok, két darab erdővel, belső Curialis telekkel, épületekkel, kőrcsomabázzal, jus régálával és 5 szelőkkel; a folyó 1868-ik év Szentgyörgy napjától kezdve, örökön eladó, átadható; az egyezkedni kívánók értekezhetnek levél által postán, vagy személyesen Gyerő-Vásárhelyt lakó tulajdonos BIRÓ LÁSZLÓVAL. Includes details about Targy-ismerőknek.